

Olivier Duhamel (1994): *Droit constitutionnel et politique*. Editions du Seuil, Paris. 897 s.

Ingenstans utkommer så många läroböcker i statsrätt och politik som i Frankrike. Det förefaller som om det vore en ambitionssak för en professor i ämnet att ge ut en egen bok. Ändå är det ju inte läroböckerna som studenterna tenerar, utan föreläsningsskurser. Så det finns också efterfrågan på stenciler med föreläsningsteckningar för dem som försummar föreläsningarna.

Med det är självklart att det alltid finns en marknad för en god lärobok. Konkurrensen författarna emellan har resulterat i att de faktiskt bemödar sig om att skriva pedagogiskt utformade läroböcker, som dessutom kan tjäna som handböcker för dem som söker upplysningar om Frankrikes författningar och politiska liv.

Professorn Olivier Duhamel i Paris har under tjugo år givit ut flera vetenskapliga arbeten. Han har också redigerat läromaterial. Bl.a. förtjänar *Dictionnaire constitutionnel* (1992) att nämnas (där undertecknad medverkade med ett bidrag om de nordiska ländernas konstitutioner).

Duhamels böcker har blivit uppmärksammade genom sin eleganta stil och sitt lödiga innehåll. Under de senaste åren har han utgivit: *Le nouveau président* (1987); *Le pouvoir politique en France* (2 uppl. 1993); *Les démocraties* (1993). Författaren visar i dem en god analytisk förmåga, när det gäller att presentera den politiska verkligheten mot bakgrunden av den franska konstitutionen. Han försummar ej heller att anlägga ett historiskt och komparativt perspektiv på sin framställning av aktuella frågor.

I sin nyaste bok *Droit constitutionnel et politique* behandlar Duhamel också andra länders statsrätt och statsliv. Boken innehåller översikter av systemen i tio stater förutom Frankrike som givetvis behandlas mycket grundligare. Härvid är det inte fråga blott om de »vanliga» staterna: Tyskland, USA, Storbritannien, Spanien och Italien. Duhamel vågar sig på att skriva också om Japan, Israel och Kolombia.

Finlands och Frankrikes presidenter står i särställning i fråga om sina konstitutionella befogenheter. Det är därför särskilt givande för oss att se hur förhållandet president-premiärminister gestaltar sig i Frankrike, inte minst under perioder av »co-habitation». Mitterand har kunnat anpassa sig till denna situation, där presidenten och parlamentet har olika politisk färg, utan att ge avkall på sin auktoritet. Detta bådär gott för presidentmaktens framtida utveckling.

Anmärkningsvärt är sålunda att man i Frankrike inte hyser några planer på att genom lagstiftningsåtgärder försvaga presidentmakten. Man menar tvärtom att en stark president vald på många år utgör en stabiliserande faktor i en ofta turbulent politisk miljö och man låter presidenterna själva bestämma hur de förhåller sig i olika situationer, med hur stor kraft de vill hävda sina författningensliga rättigheter.

Själv menar jag att Finland helt i onödan rör om i regeringsformen i stället för att låta förhållandena utveckla sig i enlighet med tidens krav på anpassning av presidentmakten till rådande föreställningar om maktfördelningen. Man bör kunna hysa förtroende till presidentens omdöme att avgöra vilken hållning han skall inta i en given situation. Varför tror man att en president i onödan vill skapa motsättningar mellan sig och regeringen?

Duhamels grepp på sitt ämne är i viss mån journalistisk (han medarbetar regelbundet i *Express*), vilket bör uppfattas som ett beröm. Han citerar i texten mera sällan lagparagrafer (de finns i slutet av boken). I stället finner man där många citat, som på ett lyckat sätt illustrerar framställningen. I boken ingår flera, i enlig-

het med fransk tradition, alltid välformulerade yttranden av presidenter och ministrar, utdrag ur deras politiska tal och ur brev skrivna av en president till hans premiärminister (och tvärtom). Översiktliga tabeller underlättar läsningen. På en sida ryms sålunda hela den centrala kulturförvaltningens organisation. Många statistiska data ger behövlig tyngd åt framställningen.

Jag ville påstå att Duhamels nya bok står i särklass bland motsvarande framställningar av ämnet. Där finns samlade en mängd fakta, men alltid presenterade på ett lättillgängligt sätt. Där finns briljanta analyser och välformulerade iakttagelser.

TORE MODEEN